
Geroepen getuigen

Markus 3:7-19

En Hij klom de berg op en riep bij Zich wie Hij wilde; en zij kwamen naar Hem toe. En Hij stelde er twaalf aan om bij Hem te zijn, en om hen uit te zenden om te prediken, en macht te hebben om de zieken te genezen en de demonen uit te drijven.

Markus 6:6b-13

En Hij riep de twaalf bij Zich en begon hen twee aan twee uit te zenden en gaf hun macht over de onreine geesten.

J.A.W. Verhoeven

Ervaring

De Gereformeerde Bond belegde op 8 en 9 januari 2014 een contio voor predikanten. Daar is uitvoerig gesproken over de vraag hoe wij onze huidige cultuur theologisch kunnen/moeten duiden. Het was niet de eerste conferentie die aan dit thema is gewijd, en zal ook wel niet de laatste zijn. Het theologisch gesprek gaat door. Dat is nodig: wij doen ons werk niet in het luchtledige. Wij zoeken de leiding van de Heilige Geest in het duiden: wat is er gaande in het levensgevoel van de mensen?

Wij ervaren dat de grote geloofswaarden van de Bijbel, woorden over God, eigenlijk niets meer oproepen. Er is geen algemeen gedeeld kader waaraan gerefereerd kan worden. Integendeel, het hart van de mensen is een gapende leegte. En als er al iets binnenkomt, wordt het daar onmiddellijk zwevend. Elke optie 'heeft' wellicht iets. Maar wát er zo aantrekkelijk aan is, dat mag je niet preciseren. Dat moet vaag blijven. Uit principe. De Heilige Geest laat het evangelie horen aan ieder in zijn eigen taal. Maar ook in het 'postmoderns'? Leent die taal zich om bijbelse grondwoorden als 'verbond' of 'trouw' of 'gemeenschap' te vertolken? Wij pijnigen ons met dit soort vragen.

De kerk wordt gezien als een merkwaardige sekte, waar machtsmisbruik en fanatisme zomaar de kop kunnen opsteken. Er is overigens geen bezwaar tegen dat je er een merkwaardig geloof in God op nahoudt, zolang je maar niet probeert te zeggen dat de ander óók in God zou moeten geloven. In een dergelijk klimaat valt het niet mee om predikant te zijn.

Die gapende leegte is getypeerd als 'schuldige verblinding'. Dat is geen

objectieve beschrijving, maar een theologisch waardeoordeel. Het is niet de leegte van een onbeschreven blad. We hadden beter kunnen weten.

Hoe kunnen we in een dergelijke situatie de grote Traditie, eenmaal overgeleverd aan en door de apostelen, doorgeven? Integer, maar wel getuigend. Gevoelig voor wat er speelt onder de mensen, maar tegelijk toch onomwonden.

Die vraag klemmt temeer als ik moet erkennen, dat ik ook zelf die gapende leegte ken, uit ervaring. Ik ben zelf een postmodern mens. Ik opereer niet los van die schuldige verblinding.

Jezus

In de ervaringen van ons onzekere hart verdrinken wij. Ervaringen zijn er, en ze mogen er zijn. Maar ze dragen ons niet, ze redden ons niet. Daarvoor moet je bij God zijn. Specifiek *déze* God, de God van Israël. God die zijn Naam bekendmaakt: IK BEN.

Die God is mens geworden in Jezus Christus. Hij is om ons mensen en om onze zaligheid neergedaald. In Hem komt God ons na. Van Hem horen wij dat God de wereld niet kan vergeten. Wat er ook van deze wereld en van onze tijd gezegd moet worden, ook dit: God ziet in bewogenheid alle zonden, alle verblinding, alle dwaalwegen en ellende. Hij is in beweging gekomen, want Hij is bewogen. Dat leert ons Jezus.

Van God uit moet gezegd worden dat Hij raad weet met elke cultuur, ook met de onze. Zijn eigen Zoon heeft gezegd: aan Mij is alle macht in hemel en op aarde.

Geroepen apostelen

Jezus roept twaalf mannen. Hun namen zijn geboekstaafd, ze zijn kennelijk belangrijk. Het getal twaalf weerspiegelt continuïteit met de twaalf stammen van Israël. Deze twaalf zijn besneden Israëlieten. Hun roeping betreft in eerste instantie het uitverkoren volk (Mattheüs 10:1-15). Dat wil niet zeggen dat de volken buiten beeld zijn. Zij komen later aan bod (Markus 13:10).

Het blijft opvallend hoeveel aandacht Markus besteedt aan de roeping van de apostelen. De desbetreffende perikopen staan boven deze meditatie. Jezus roept twaalf apostelen. Waarom juist deze twaalf? Dat is moeilijk te doorgronden. In ieder geval niet vanwege hun geschiktheid. Markus beklemtoont tot driemaal toe dat de discipelen innerlijk vreemd waren aan de dienst waarin Jezus hen roept (Markus 8:27-38; 9:30-37; 10:32-45).

De twaalf vormen niettemin een belangrijk onderdeel van de weg die Jezus gaat. Had Jezus hen nodig? Dat kun je moeilijk geloven. De verlossing van de wereld draagt Hij niet aan hen over. Gelukkig niet! Die roeping vervult Hij helemaal alleen. Is het niet logisch om te denken dat Hij de roeping om het

Koninkrijk aan te kondigen eveneens alleen zou kunnen uitvoeren? Zou dat niet veel effectiever zijn geweest? Toch gaat het niet zo. In Gods raad is er ook zoiets als een periode van de Heilige Geest.

Die twaalf *worden* geroepen. De handelende persoon is Jezus. Hij kiest hen uit, niet omgekeerd. Zij stemmen niet op Hem. Ze zweren geen trouw aan een spiritueel leider. Zij hebben er niet om gevraagd om bij zijn zaak betrokken te raken. Ze hebben hun diensten niet aangeboden. Ze hebben niet gesolliciteerd; dat zou niet in hen zijn opgekomen. Zij komen uit Galilea. Ze zijn vissers. Ze hebben geen theologie gestudeerd. Jezus overlegt niets. Hij belegt geen vergadering. Hij bespreekt niet een strategisch plan teneinde zijn zaak in deze wereld zo goed mogelijk te positioneren. Niets van dat alles. Hij roept twaalf discipelen. Hij noemt hen apostelen. *Hij doet met hen*. Hij roept de twaalf bij zich (*proskaleómai*, Markus 3:23; 7:7; 7:14; 8:1, 34; 10:42; 12:43) op een manier die geen tegenspraak duldt. Hij vraagt niet eens of zij er iets in zien. Hij vraagt niet of ze beschikbaar zijn. Hij bombardeert hen eenvoudig tot apostel. Ze kunnen niet bevroeden wat hen boven het hoofd hangt, evenmin als de profeet Jeremia (Jeremia 1:5 en 20:7-18). Wat de dienst aan Jezus zal betekenen en wat het gaat kosten, dat ontdek je gaandeweg wel.

Jezus roept er twaalf, en zendt hen uit. Dat is iets om God voor te danken. Zonder deze twaalf ooggetuigen zouden wij van niets geweten hebben. De Dordtse Leerregels (I,3) maken attent op Gods goedertierenheid. Zo peilen zij de diepe achtergrond van de roeping van de twaalf apostelen. Jezus kiest er twaalf. Hij doet dat ons ten goede. Hij denkt aan ons. Hij denkt veel meer aan ons dan wij aan Hem. Hij is wel helemaal alleen gekomen vanuit de hemel naar deze aarde. Maar niet om alleen te blijven. Hij zoekt gevolg. Hij roept zondaren tot leven in Hem. De kerk dankt haar bestaan en haar voortbestaan niet aan onze inzet, maar aan Gods scheppende Woord. Daarom is de kerk er. Daarom zal ze er altijd zijn.

De kerk is gebouwd op het getuigenis van deze twaalf apostelen. Zij zijn immers ooggetuigen. Hun getuigenis is op Schrift gesteld. Hun getuigenis is canoniek, *norma normans*. De apostelen vormen de schakel tussen Christus en de kerk.

Ambt

Ik waag de sprong van deze twaalf naar alle anderen die geroepen zijn om het getuigenis van Jezus Christus door te geven. Wij zijn die twaalf niet. Toch worden we wel in dezelfde dienst geroepen. Wij staan op hun schouders. Wij worden in de zending gesteld. Ik gebruik met opzet passieve werkwoordsvormen. Heb je erom gevraagd? Het is een voortreffelijk werk (1 Timotheüs 3:1) en het is niet verkeerd om ernaar te verlangen, integendeel. Sommigen weten van

kindsbeen af dat zij predikant moeten worden. Maar bij anderen overheerst het gevoel dat de dingen zo gegaan zijn. Jezus kwam langs. Hij riep met macht. Je komt niet meer van Hem los. Je komt op enig moment in zijn dienst. Je beseft nog niet half wat dat kan betekenen.

Ben je nodig? Ja! Je bent mogelijk niet de meest geschikte kandidaat. Maar je inzet dóet er wel toe. Je bent geroepen. Jezus laat de twaalf apostelen delen in zijn eigen zending en volmacht. Zij verlengen zijn werk. Beter gezegd: Hij voleindigt zijn werk door middel van zijn apostelen. Hun dienst omvat twee aspecten: verkondiging (*kèrussoo*) en genezing/exorcisme.

Op tweeërlei manier wordt aangekondigd dat het Koninkrijk van God gekomen is en komt. De roeping waarmee wij worden uitgezonden heeft als doel: verkondiging, met daarbij behorend de oproep tot bekering. Dat was al zo bij Johannes de Doper (Markus 1:2-8), dat neemt Jezus over (Markus 1:14-15), en in diezelfde lijn worden de apostelen uitgezonden (Markus 6:12). Wie houdt de kracht van het Woord tegen? Het dringt zelfs door tot in het paleis van koning Herodes. Hij wordt er onrustig van (Markus 6:14vv). Prediking kan niet vrijblijvend zijn, ook niet in een postmoderne cultuur die gewend is alles eindeloos te relativiseren. Er gebeurt in de verkondiging meer dan je zelf als prediker in de studeerkamer kon voorbereiden. Jezus is de levende Heere, en Hij doet meer dan ik kan organiseren. Ik krijg het niet in mijn vingers, maar bij vlagen herken ik toch de kracht van de volmacht. Wanneer mensen hun zonden belijden, en in Gods Naam vergeving krijgen toegezegd. Wanneer je stervenden de handen oplegt en hen zegent. Wanneer het verkondigde Woord oordeelt en vrijspreekt. Wanneer de sacramenten bediend worden. Dan breken bevrijdende krachten los. Dat is niet te danken aan de prediker, maar aan de Zender.

Naast de volmacht om te verkondigen komt ook de volmacht om te genezen en demonen uit te werpen. Het is moeilijk vol te houden dat die volmacht uitsluitend voorbehouden is aan de eerste twaalf apostelen. Jezus geeft ons volmacht over ziekmakende demonen. Soms zijn mensen daardoor bezeten. Soms vaart het door een hele cultuur. Jezus geeft er ons macht over. Laat dat wegen!

Dienst in gehoorzaamheid

De volmacht van het ambt blijkt ook daaruit dat Jezus een dreigend oordeel uitspreekt over mensen die de aankondiging van zijn Koninkrijk naast zich neerleggen. Schud het stof van je voeten, als een getuigenis tegen hen. Er vallen beslissingen. Het evangelie klinkt als de laatste aanmaning van een deurwaarder. De apostelen waren zich dat bewust (Handelingen 13:51; 18:6). Als die urgentie vervaagt, raakt de prediking in het slop. De kerk verzorgt niet geestelijk entertainment. De kerk is er niet om de mensen spiritueel in even-

wicht met zichzelf te brengen. Ook niet om de arme kant van Nederland te helpen. Wij dragen een ambt. Dat wil zeggen: wij komen vertellen hoe de stand van zaken is. Hoe het er werkelijk voor staat in de wereld. Zoals Radio Oranje in de oorlog waarheidsgetrouw vertelde hoe de oorlog ervoor stond. Het evangelie verlost ons van elke propaganda.

Een ambtsdrager komt niet voor zichzelf. Onze hoogste intentie is ook niet om nog zo veel mogelijk de boel bij elkaar te houden, of om allerlei kerkelijke binnenbrandjes te blussen. Wij weten ons geroepen in de dienst aan Jezus. Wij zijn gegrepen getuigen (Filippensen 3:1-16). Wij weten dat Gods Rijk eraan komt. Dat tilt mij boven de dagelijkse sores uit. Dat tilt me boven mezelf uit. Tegelijk vraagt het veel en kost het alles. In de navelgong van Jezus verlies ik alle eigen zekerheden. Het schijnt dat A.A. van Ruler eens zei: 'Het ambt verformfaait een mens'. Het ambt is een vreugde, maar ook een last. Het is een last, maar ook een vreugde. Het is niet verkeerd om theologische uitspraken over het ambt te verbinden met psychologische inzichten. Want grote woorden over het ambt kunnen ook tot ontsporingen leiden. Maar het helpt niet om van de weeromstuit dan maar terughoudender te spreken over roeping, zending en volmacht.

Jezus stuurt hen twee aan twee. Dat zal te maken hebben met wat de Thora zegt: het getuigenis van twee personen staat vast (Deuteronomium 19:5). Maar het is ook gewoon wijs (Prediker 4:9). De Heere voorziet dat één alleen het niet redt. Je hebt de ander nodig. Dat is nog iets meer dan collegialiteit (dat is trouwens al heel wat!). Het is het diepe besef: we dragen één ambt, we zijn in één dienst, daar heb ik anderen bij nodig. Wie ambt zegt, zegt kerk. En wie kerk zegt, kan niet om het ambt heen.

Verder zegt Jezus: neem niet te veel mee. Geen brood, geen geld, geen reiszak vol. Omring je niet met allerlei zekerheden en verzekeringen. Hij die ons roept, is ook Degene die over ons waakt. Neem niet al te veel mee onderweg. Het zou je kunnen hinderen. Je loop zou traag worden. Dat is wel een vraag aan ons: Welke ballast sjouwen we mee? Móét dat echt allemaal mee? Is de kerk als organisatie niet te veel opgetuigd? Is de rechtspositie van predikanten niet wat al te zwaar aangezet? Uiteindelijk heb je niks anders dan de opdracht van de Heere. Zoek je kracht niet in iets anders.

Er is dus niet alleen de roeping tot het ambt. Er is ook een keerzijde: dat wij onszelf ter beschikking stellen aan Jezus Christus, met vreugde en met gehoorzaamheid, moedig en blijmoedig.

Bij zich

Hij riep de twaalf bij zich. Het belangrijkste staat vooraan. Hij riep de twaalf *bij zich*. Daar begint roeping. Elke zondag. Elke dag, in de studeerkamer. Hij

roept ons bij zich. Naar Hem keren de apostelen terug (Markus 6:30). Bij Hem vinden ze rust (Markus 6:31).

Hij roept ons bij zich. Hij stuurt ons niet weg – al geven wij Hem daarvoor reden genoeg. Hij is het geheim. Hij is de Kóning van dat Koninkrijk dat ik moet aankondigen. Bij Hém begint het, steeds weer, steeds weer. Het duurt lang voordat ik dat versta. Ik zit er steeds weer naast. Ik raak soms verstrikt in mijn ervaringen. Maar Hij zegt: Ik ben het, Ik ben die Koning van dat Koninkrijk, en Ik zend je uit. Naar buiten, jij, op pad!

Het is niet mijn taak om de kerk te redden. Ook niet om de kerk door de postmoderniteit heen te loodsen. Dat zou trouwens niemand kunnen. Alleen Hij: de Heer van de kerk. Als ik maar dicht bij Hem blijf. Permanent gebed is daarom de beste toerusting voor het ambtelijke werk.